

Lag (33) BaOmer și revolta lui Bar Cohva [anul 5779]

Ziua aceasta este o zi plină de veselie, fiindcă prilejuiește rememorarea unor obiceiuri și a unor evenimente istorice generatoare de bucurie. Aceasta este a treizeci și treia zi de numărătoare de Omer, adică ziua de 18 Iyyar. Printre altele, ziua aceasta se confundă cu data numită în Mișna *Pros HaAțeret* פרוס העצרת, adică ajun de sărbătoare. După ce controversa între înțelepți din Evul Mediu dacă data este 18 Iyyar sau 20 Iyyar nu s-a soldat cu o decizie, Maharal (marele și înțeleptul Rabin din Praga secolului 15, cunoscut drept "părintele tradițiilor așkenaz"), a socotit că data asta trebuie să fie 18 Iyyar și așa țin toți evreii de atunci.

Despre acest eveniment istoric, ne povestește ce s-a întâmplat Talmudul, tractatul Yevamot 62:b. Talmudul ne spune că Rabi Akiva avea 12 000 de perechi de elevi și toți au murit loviți de o epidemie cumplită, fiindcă לא נהגו כבוד זה בזה *lo nahagu cavod ze baze* „nu se respectau unul pe celălalt”, iar decesul s-a produs într-o perioadă foarte scurtă și anume din Pesah până în Șavuot. Ceea ce nu apare scris în Talmud este faptul că decesele s-au oprit dintr-o dată, de Lag BaOmer. Pentru prima oară apare scris despre asta într-o carte despre obiceiuri de doliu, apărută în Spania secolului al 12-lea și în care se afirmă că moartea a încetat de *Pros HaAțeret*, adică în ajun de sărbătoare (sărbătoarea de Șavuot).

Totuși, acest gen de decizie, care stipulează înlocuirea doliului cu decretarea unei zile de veselie, comportă diverse discuții. Despre asta auzim pentru prima dată de la Maharal care scrie "se face veselie în ziua de Lag BaOmer". Dar, pe de altă parte, mulți înțelepți erau contra transformării acestei zile în Yom Tov (sărbătoare). Printre ei s-a numărat și marele înțelept Hatam Sofer din Bratislava, Slovacia (secolele 19-20), care a scris: „Nu se poate stabili o zi de sărbătoare dacă nu s-a întâmplat o minune în ea și dacă acest lucru nu a fost amintit în Șas (Talmud și Mișna) și nu la *poskim* (înțelepți care emit decizii în *halacha*).

„Nu știu dacă avem îndreptățirea să facem o zi de veselie și de aprindere (de lumânări) în ziua aceasta”.

אין לקבוע מועד שלא נעשה בו נס ולא הוזכר בש"ס ובפוסקים בשום מקום... לעשותו יום שמחה והדלקה... לא ידעתי אם רשאים לעשות כן

Principalele prevederi rituale legate de Lag BaOmer, conform tradițiilor

În primul rând, în ziua aceasta se opresc toate obiceiurile de doliu (în seara dinainte, ori în seara următoare, depinde de tradiție), se țin nunți, sunt permise bărbieritul și tunsul. Dar sunt și dintre cei care continuă doliul după această zi, până la Șavuot sau la Roș Hodeș Sivan sau la o altă dată.

O altă ceremonie veselă care se ține este שמעון בר יוחאי - hilulot רבי - petrecerea *hilula* pentru Rabi Șim'on Bar Yohai (Rașbi) care se ține pe muntele Meron, în Galil, acolo unde se află, după tradiție, mormântul marelui înțelept. El s-a născut în anii căderii celui de al doilea Templu (67 e.n.) și a fost unul din elevii lui Rabi Akiva. Îi este atribuită cartea „Zohar” și faptul că a dezvăluit elevilor săi secrete ale Cabalei. La petrecerea asta ajung, de obicei, să participe, de-a lungul celor patru zile, câte ține, cam o jumătate de milion de oameni. Cu acest prilej se aprind

focuri mari (ruguri), în amintirea incendiului care a cuprins casa lui Raşbi în ziua morţii sale. Obiceiul acesta de aprindere de focuri de Lag BaOmer s-a răspândit în special în Israel, în secolul 20. Acolo, pe muntele Meron, sunt aduşi băieţii care au împlinit trei ani fără să fi fost tunşi niciodată pentru a beneficia de prima tunsoare, numită *Halake* חלאקה.

Revolta lui Bar Cochva מרד בר כוכבא *mered Bar Cochva*

Mişcarea sionistă (atât cea religioasă, cât şi cea laică), a dezvoltat ideea că ziua aceasta este şi un prilej de rememorare a revoltei lui Bar Cochva, care a avut loc în anii 132-135 e.n., chiar dacă istoricii spun că revolta a fost un eşec şi că Bar Cochva a făcut greşeli fatale, ca lider al revoltei împotriva Imperiului Roman, care i-a rezervat o soartă atât de tragică. Numele lui exact este Şim'on Bar Cuzeiva, probabil provenind din numele satului în care s-a născut. Numele de Bar Cochva nu este amintit în nici o sursă contemporană lui. Acest nume apare pentru prima oară în scrierile episcopului Eusebius din Cesaria, care a trăit în jurul anului 300, pe vremea împăratului Constantin şi în cărţile unuia dintre elevii lui, Hieronymus, adică Ieronim, traducătorul Vulgatei (Biblia în latină). Ei au mers pe urmele lui Rabi Akiva, care a fost un admirator a lui Bar Cochva, dăruindu-i un supranume desprins dintr-un citat din Numeri 24:17, „*darach cohav miyaakov*”, דרך כוכב מיעקב, adică „o stea va răsări din Yaakov”. Cuvântul „stea” în ebraică este „cohav” כוכב, aşa că i-au adaptat numele de Bar Cochva בר כוכבא.

În anul 115, pe vremea împăratului Traian, a izbucnit o revoltă a evreilor din diaspora, mai exact din regiunile Egipt, Cipru, Cyrenaica (Libia). Generalii lui au înăbuşit aceste revolte cu multă cruzime. În general atitudinea lui Traian faţă de evrei era foarte ostilă, spre deosebire de atitudinea sa faţă de creştini, mult mai concesivă. Evreii şi-au pus multe speranţe în succesorul lui, Hadrian. Dar şi ele s-au spulberat. Bar Cochva a preluat, probabil, ideea unei revolte de la aceste evenimente, în ciuda experienţei tragice din ultimul secol. Din probe arheologice rezultă că rebeliunea a fost pregătită vreme îndelungată. Marele *Tana* (înţelept) Yehoşua Ben Hananya i-a avertizat pe iniţiatorii revoltei în legătură cu catastrofa care ar putea veni. Dar opoziţia acestora faţă de interdicţiile lui Hadrian, care au inclus interzicerea Brit Mila (circumciziei) şi interzicerea Şabatului era mult prea mare. Pentru a descrie revolta în detaliu, voi scrie un articol aparte într-un număr viitor.. Aici voi spune numai că ea a ţinut cam trei ani, perioadă în care răzvrătiţii au cucerit Ierusalimul şi au amenajat un Templu provizoriu, unde au adus chiar şi ofrande. Încetul cu încetul, răzvrătiţii nu au mai putut ţine faţă legiunilor romane.

Ultima redută a fost oraşul Beitar, la 11 km., în sudul Ierusalimului. Romanii au început un asediu de cel puţin trei luni, până când, (cu ajutorul unui trădător, probabil), în vara anului 135 e.n., au cucerit oraşul. Luptele au continuat, totuşi, prin acţiuni de gherilă. Potrivit tradiţiei, Beitar a căzut de ziua de Tiş'a (9) BeAv, care, este o zi plină de nenorociri, în care i-a venit şi lui Bar Cochva sfârşitul. Potrivit unor surse istorice nu romanii au fost cei care au reuşit să-l omoare, ci el a murit muşcat de un şarpe.

Bar Cochva este o personalitate controversată. În primul rând avem scrisori scrise de el în ebraică şi în aramaică, multe fiind ordine de luptă transmise generalilor săi. El s-a autonumit „preşedinte al evreilor”, aşa cum făcuseră şi primii Haşmonaim. Noi îl mai cunoaştem din cele două Talmudim care îl caracterizează în mod contradictoriu, cât şi din unele midraşim. Să subliniem, totuşi, faptul că mulţi dintre Hazal (înţelepţi) l-au admirat. Cel mai renumit este Rabi Akiva care l-a supranumit după Numeri 24:17 „*darach cohav miyaakov*” „o stea va răsări din Yaakov”, aşa cum am avut deja prilejul să evidenţiem. Lucrul acesta apare în Talmud Yeruşalmi, tractatul Taanit 4:68. Aici Rabi Akiva face un joc de cuvinte între Kohav - stea şi Kuzeiva - numele lui, spunând că în versetul acesta din Numeri 24:17 Bil'am face aluzie şi la el. Tot în acest Talmud el este admirat, pentru forţa fizică uriaşă pe care o avea: cunoscut ca „omul-catapultă”, îşi doboră adversarii aruncând peste aceştia bolovani uriaşi, sau, în calitate de călăreţ, smulgea din goana calului copaci întregi din rădăcini.

Spre deosebire de asta, în Talmud Bavli (babilonian) imaginea lui este negativă. Acolo scrie, între altele, că înţelepţii l-au analizat şi au ajuns la concluzia că el nu este un Maşiah (mesia) şi din cauza asta l-au declarat Maşiah Şeker (mesia fals, sau mesia mincinos), astfel că l-au condamnat în Sanhedrin şi l-au executat.

Aşadar Bar Cochva rămâne un personaj controversat în istoria şi tradiţia poporului evreu. Pe de o parte, unii istorici l-au văzut şi îl văd şi până astăzi drept un erou care a reuşit, în condiţii aproape imposibile, să reînvie, chiar dacă

pentru o perioadă scurtă, aspirațiile de independență politică și religioasă a evreilor din Israel. Pe de altă parte, mulți alți istorici, și atunci și în zilele noastre, văd în Bar Cohva pe cel care a adus poporului evreu cea mai mare catastrofă din istoria sa, ca o consecință a orgoliului și mândriei inadmisibile pe care și le-a permis față de cea mai mare putere militară, politică și economică a epocii. În fond, exilul masiv al poporului evreu a început nu după distrugerea Templului și căderii Ierusalimului, în anul 70 e.n., ci după eșecul colosal al acestei revolte eroice, dar sinucigașe, din anul 135 e.n.

Totuși, istoria nu uită. În amintirea acestui episod de luptă și eroism și de speranțe de reconstruire a Templului, s-a hotărât că ziua aceasta are și o semnificație eroică, astfel că, în memoria acelor luptători și a victoriei (din păcate, efemere) pe care au izbutit-o atunci când Ierusalimul a fost cucerit de ei și când au inițiat un fel de Templu provizoriu, evenimentul rămâne în amintirea tuturor. [În onoarea lor se aprind rugurile, se stă în jurul lor, se organizează jocuri de tir cu arcul și se opresc toate expresiile de doliu.](#)